

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:35

Fredagen den 16 april

---

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat.

Först har vi fråga om medgivande till deltagande på distans. Jag finner frågan med ja besvarad.

§ 2 Utrikes frågor

Utrikesminister Ann Linde (deltar via Skype)

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 22 mars 2021

Information och samråd inför videomöte den 20 april 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar utrikesministern välkommen. Vi börjar med återrapporten.

Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! EU nämnden har i vanlig ordning fått en skriftlig återrapport från rådets möte den 22 mars.

Josep Borrell tog under aktuella frågor upp Ryssland, Georgien, Venezuela och Etiopien. Borrell lyfte också fram att rådet i samband med mötet antog listningar inom ramen för EU:s globala sanktionsregim mot kränkningar av och brott mot mänskliga rättigheter. Några av oss ministrar nämnde även Myanmar, Armenien, Hongkong och post-Cotonouavtalet. Jag tog i mitt inlägg upp Ryssland, Georgien, Armenien, Venezuela och Hongkong.

Under diskussionen om södra grannskapet välkomnade ett stort antal ministrar det gemensamma meddelandet och önskade se fokus på dess genomförande. Även jag välkomnade meddelandet och betonade vikten av att kvinnors och flickors rättigheter genomsyrar dess operationalisering.

Under diskussionen om Turkiet noterade många den delvis positiva utvecklingen i östra Medelhavet och samtidigt att det återstår att se om den är bestående. Jag betonade även att EU ska driva förhållandena när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati lika hårt som Turkiets utrikespolitiska agerande och att EU:s svar på den negativa utvecklingen på MR-området också bör rymma möjligheter till olika åtgärder, inklusive sanktioner.

Slutligen hade vi ett bra informellt samtal med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, Michelle Bachelet.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 2 och en återkommande fråga inom ramen för utrikesrådet.

Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Det blir ett informellt videomöte, även om det ursprungligen planerades för ett fysiskt möte i Luxemburg.

På dagordningen står två diskussionspunkter: Ukraina och Etiopien samt Aktuella frågor. Rådet förväntas att genom skriftligt förfarande, eftersom mötet är informellt, anta slutsatser om Sahel och den så kallade Indo-Pacific-regionen. Därtill väntas slutsatser om EU:s södra grannskap som uppföljning av diskussionen vid mötet i mars.

Vi fick i går veta att rådsslutsatserna om Hongkong eventuellt inte kommer att kunna antas i samband med FAC. Förhandlingarna pågår fortfarande i Bryssel.

Josep Borrell väntas som vanligt beröra ett antal ämnen under punkten Aktuella frågor. Detta är som bekant inte en diskussionspunkt där regeringens ståndpunkt ska förankras i riksdagen, men jag vill ändå säga några ord om vad som kan förväntas.

Vi har fått veta att Borrell avser att ta upp den politiska krisen i Georgien. De politiska låsningarna kvarstår. Europeiska rådets ordförande har, som ni känner till, bett chefen för kommissionens kontor i Sverige, Christian Danielsson, att företräda EU i en dialog med parterna i Georgien.

Danielsson har vid två tillfällen besökt Tbilisi inom ramen för sitt medlingsuppdrag och lagt fram ett balanserat förslag som bland annat behandlar rättsprocesser mot oppositionen, reformer av rätts- och valsystem och maktindelning inom parlamentet. Förslaget inväntar fortfarande parternas stöd. I egenskap av regeringsparti har Georgian Dream ett särskilt ansvar att visa kompromissvilja och försöka hitta vägar framåt. Samtidigt måste båda parter undvika att sprida misstro och visa att de sätter landets bästa i främsta rummet. Vid FAC kommer jag att uttrycka stöd för EU:s medling och för fortsatt engagemang.

Borrell väntas också ge en lägesrapport om det kommande toppmötet mellan EU och Indien, som ska äga rum den 8 maj. Sverige stöder förslagen till dagordning, inriktning och målsättning för toppmötet. Vi välkomnar att EU och Indien kommer att diskutera hälsa, klimat, grön tillväxt, handel och konnektivitet liksom demokratifrågor.

Sverige har drivit frågor om klimat, grön tillväxt och frihandel. När det gäller de pausade förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU och Indien skulle ett investeringsskyddsavtal vara ett första steg i rätt riktning. Sverige har även lyft fram betydelsen av frågor om demokrati och mänskliga rättigheter. Vi välkomnar att MR-dialogen mellan EU och Indien återupptogs vid ett möte som ägde rum den 12 april.

Vidare verkar Sverige för att EU och Indien ska samarbeta för att bekämpa pandemin. Exportstopp för vaccin måste undvikas. Det gäller även det exportstopp som har övervägts av indiska myndigheter den senaste tiden.

Jag kommer vid FAC att framhålla det svenska initiativet Trade for Health, som syftar till att minska tullar och handelshinder för medicinska produkter.

Borrell väntas under Aktuella frågor även ta upp den mycket allvarliga situationen och utvecklingen i Myanmar efter militärkuppen i februari. Militärens urskillningslösa våld mot civilbefolkningen måste upphöra. Sverige och EU kräver ett villkorslöst och omedelbart frisläppande av statskansler Aung San Suu Kyi, presidenten och övriga gripna. Vi kräver att den civila regeringen ska återfå makten och att valresultatet från den 8 november ska respekteras.

Risken för att situationen kommer att förvärras ytterligare är tyvärr betydande. Som en del i EU:s arbete uppdaterades sanktionerna mot Myanmar vid FAC i mars. Ett antal nya personer fördes upp på listan, och rättsakterna ändrades för att möjliggöra ekonomiska sanktioner mot företag som ägs av militären. I samband med FAC på måndag kommer EU att sätta upp ytterligare individer på listan, och möjligheter att sanktionera företag kommer att nyttjas.

Sverige har varit pådrivande i detta arbete. Regeringen samrådde tidigare i veckan med EU-nämnden i frågan.

Parallellt med detta är det viktigt att EU fortsätter att verka för samstämmighet inom världssamfundet och för ansvarsutkrävande för de övergrepp som begås. Vi välkomnar FN-systemets engagemang för ansträngningarna. IIMM, Independent Investigative Mechanism for Myanmar, som inrättades av MR-rådet redan 2018, spelar en central roll för att samla in bevis.

Borrell väntas även nämna Belarus. När situationen i Belarus togs upp vid FAC i februari fanns en bred samsyn om att bereda ytterligare sanktioner med anledning av den fortsatta negativa utvecklingen när det gäller mänskliga rättigheter. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Slutligen vill jag nämna något om Aleksej Navalnyjs försämrade hälsotillstånd. Vi vet ännu inte om detta kommer att tas upp under aktuella frågor. Jag och mina ministerkollegor mottog i går ett brev från några av Navalnyjs medarbetare i frågan. EU måste självklart fortsätta att tala klarspråk om fallet Navalnyj, begära hans omedelbara frigivning och kräva att han får den vård han behöver.

Anf. 6 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Jag har några kommentarer.

Det är påfallande att det varje gång Hongkong kommer upp finns ett eller annat skäl till att antingen fördröja eller ha en vag hållning. Jag tycker att man börjar kunna se ett mönster i detta. I fråga om andra länder och andra konflikter är både den höge representanten och EU-kommissionen betydligt raskare med att finna ståndpunkter. Detta är en notering som jag tror att vi alla har gjort och som utrikesministern gärna får ha med sig i det vidare resonemanget.

Jag skulle vilja ge några kommentarer vad gäller Indien.

Institutet V-Dem, som är kopplat till Göteborgs universitet och som studerar demokratiutveckling världen över, konstaterar att Indien i dag inte kan klassas som en renodlad demokrati. Jag uppskattar att dessa samtal med Indien kommer igång och att man på ett konstruktivt sätt, och med lärdom av hur man har haft diskussioner med andra länder i liknande frågor, kan få en förnuftig diskussion med Indien om den utveckling som vi alla borde se som oroande. Indien kommer att vara en av världens två starkaste ekonomier inom två decennier. Med dess tidigare rykte som världens största demokrati finns det mycket som förpliktar och som är värt att hjälpas åt att återställa.

Detta perspektiv skulle jag önska att utrikesministern vid tillfälle lyfter upp i diskussionen om Indien.

Anf. 7 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! För alla som inte upptäckt denna fantastiska institution vill jag gärna slå ett slag för V-Dem. Vi använder den mycket i våra underlag. Jag har också samtalat med dem direkt. Vi följer verkligen de utmaningar som finns när det gäller demokratin i Indien.

Jag konstaterar att det genomförs fria och rättvisa regelbundna val och att man har demokratiska institutioner i Indien. Men det finns brister i

demokratin som inte minst V-Dem tar upp. Detta tar vi upp i bilaterala samtal med indiska företrädare.

Dessutom är det viktigt att man nu har återupprättat en MR-dialog mellan EU och Indien. Ett möte ägde rum i måndags, och då tog man upp mänskliga rättigheter inklusive politiska rättigheter och civilsamhällets och pressens fria roll.

Jag håller med Hans Rothenberg om att det är mycket viktigt att vi agerar enhälligt, tydligt och konkret med anledning av situationen i Hongkong. Sverige tillhör de absolut mest pådrivande, och vi fortsätter att driva den aktiva linje som vi har förankrat i nämnden, inklusive sanktioner. Vi vill att rådsslutsatser ska kunna antas skyndsamt. Som jag precis sa har vi dock inte fått något förhandlingsresultat ännu, utan det pågår i Bryssel.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar svaren på frågorna och informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Ukraina. Detta är en diskussion. Jag påminner nämndens ledamöter om det som jag inte har sagt sedan i påskas om kompletterande mervärde – det som sas i utrikesutskottet eller i andra utskott behöver inte nödvändigtvis upprepas vid EU-nämndens sammanträde.

Anf. 9 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Den första diskussionspunkten på dagordningen är Ukraina. Rådet väntas ha en bred diskussion om EU:s relationer och stöd till Ukraina.

Över sju år har gått sedan den ryska aggressionen mot Ukraina inleddes och Krim illegalt annekterades. Detta utgör fortfarande den största utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen. Diskussionen kommer med säkerhet att framför allt handla om östra Ukraina och den senaste tidens utomordentligt oroväckande försämring av säkerhetsläget. Även Krim och Ukrainas reformarbete kommer sannolikt att diskuteras.

Regeringen ser med stort allvar på den senaste tidens tilltagande överträdelser av vapenvilan längs med kontaktlinjen i östra Ukraina. Ryska trupprörelser i kombination med upptrappad rysk desinformation och aggressiva uttalanden från Moskva har spätt på oron. Den finns olika bedömningar av vilka de ryska avsikterna är, men redan detta manar till eftertanke.

Regeringen vill se att EU skickar ett tydligt budskap om Rysslands ansvar för det försämrade säkerhetsläget. EU måste fortsätta att förmedla ett starkt budskap om unionens omfattande och långsiktiga stöd till Ukrainas suveränitet, territoriella integritet och oberoende. EU måste fortsätta att motverka det falska ryska narrativet om Ryssland som en medlare i stället för en angripande part.

Rysslands aggression mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim och Sevastopol får inte glömmas bort eller de facto accepteras. Regeringen verkar för att EU ska fortsätta att prioritera frågan. Regeringen välkomnar det ukrainska initiativet Krimplattformen, som bland annat syftar till att öka den internationella uppmärksamheten på Rysslands folkrättsstridiga handlande. Vi vill se EU-deltagande på hög nivå.

Jag förstår att det i utrikesutskottet i går fanns en diskussion om Rysslands agerande. Låt mig vara tydlig: Jag kommer i alla sammanhang

2020/21:35

16 april

att fortsätta försvara den europeiska säkerhetsordningen. Vi kan aldrig acceptera aggression eller annektering, och detta får aldrig normaliseras. Genom att hävda OSSE:s principer och uppmärksamma Rysslands agerande försvarar vi inte bara Ukraina utan även till exempel Georgien.

Som bekant har EU tidigare fattat beslut om restriktiva åtgärder med anledning av Rysslands illegala annektering av Krim. Regeringen stöder en regelbunden översyn av sanktionerna och betonar att de måste reflektera händelseutvecklingen och situationen på marken.

Regeringen anser att EU också bör fortsätta att agera med anledning av det humanitära läget. Situationen för civila i det konflikttrabbade östra Ukraina är svår, och det är centralt att EU stöder OSSE:s arbete för att förbättra det humanitära tillträdet inklusive för att öppna ytterligare övergångar över kontaktlinjen.

Rådet kan även komma att beröra reformarbetet i Ukraina. Jag kommer här att framhålla vikten av ett fortsatt stöd från EU, inte minst till rättsområdet, kampen mot korruption och yttrande- och mediefrihet. Fortsatta reformer är viktiga i sig men också för att stärka Ukrainas förmåga att avvärja hot mot dess suveränitet och politiska oberoende.

Även om Sveriges ordförandeskap i OSSE inte är en fråga för samråd vill jag i sammanhanget passa på att informera nämnden om att jag som OSSE-ordförande fortsätter att verka för en nedtrappning och betonar vikten av att vapenvilan från juli 2020 konsolideras. Detta budskap har jag framfört direkt i samtal med mina ryska och ukrainska kollegor, både under mina resor till länderna och i telefonsamtal nyligen, senast med den ryske utrikesministern i förrgår.

Jag har också agerat för att åstadkomma ett beslut om förlängning av mandatet för den särskilda observationsmissionen, SMM, som har över 700 observatörer. Insatsen har en viktig roll för att övervaka och rapportera om utvecklingen i Ukraina, inte minst i den östra delen av landet.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**
<<<Det är viktigt att EU nu fortsätter att stödja denna insats.

Anf. 10 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag är glad att utrikesministerns förslag till svenska ståndpunkter har vässats efter samtal i utrikesutskottet, inte minst vad gäller tydligheten i att det som pågår i östra Ukraina är en internationell konflikt. Det är en konflikt mellan Ryssland och Ukraina. Vi får inte förledas att tro att det är intern konflikt med separatister utan detta är en internationell konflikt med en rysk aggression. Jag är glad att detta framkom tydligare i utrikesministerns anförande.

Jag vill också ta upp Krimplattformen. Det är mycket glädjande att den är med och att den svenska ståndpunkten kommer att trycka på för det. Jag vill särskilt lyfta upp frågan om ett speciellt EU-sändebud för Krim som ytterligare en åtgärd för att visa solidaritet och för att visa att EU:s engagemang för Krim och för ett återvändande av Krim till Ukraina är prioriterat.

Det som nämndes om SMM är bra. Det är naturligtvis viktigt att förlängningen av observationsinsatsen är beslutad om. Däremot finns det fortfarande problem med SMM:s insamling av information. Man tar till exempel endast upp civila dödsfall och rapporterar inte militära dödsfall.

Det finns stora utmaningar med den rapportering som kommer från SMM i Ukraina, och rapporteringen ger inte en heltäckande inblick i vad som faktiskt händer i konfliktområdet. Där skulle EU till exempel kunna ställa större krav på analyser av läget på marken via sina egna institutioner för att om möjligt inhämta mer heltäckande information inför viktiga beslut.

Vi vill också framhålla vikten av att hela tiden samordna med den nya Bidenadministrationen i de fall där detta är möjligt.

Avslutningsvis är det tyvärr en ständigt pågående upptrappning av läget. Senast i går annonserade Ryssland att man avser att stänga Kertjsundet för militära fartyg. Detta är en kränkning av Ukrainas rätt som havsnation att kunna ha sina militära fartyg i området.

Anf. 11 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag kan försäkra er om att vår ståndpunkt är orubbligt stark och tydlig. Vi backar, som jag sa, Ukraina fullt ut. Tyvärr körs narrativet om att Ryssland inte är en part i konflikten stenhårt av Ryssland, och det måste vi motverka på alla sätt.

När det gäller SMM går den genom OSSE, och hur den verkar och hanteras är inte föremål för EU-nämndssamråd. Däremot kan jag säga att vi i rollen som OSSE-ordförande är oerhört aktiva när det gäller just SMM. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När det gäller ett särskilt EU-sändebud för Krim är det viktigt att EU är enigt och samlat, precis som hörs av Michels sändebud. Spontant är jag tveksam till att EU skulle ha ett särskilt sändebud bara för en del av Ukraina. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vi vill hela tiden betona att Krim inte är något särskilt utan är en del av Ukraina. Därför är annekteringen också helt olaglig. Vi ser Krim som en hel del av Ukraina som ska innefattas i allting som handlar om hela Ukraina.

Krimplattformen är en annan sak än att dra ut på det genom att få upp saken på dagordningen igen.

När det gäller uppgifterna om att Ryssland ska stänga Kertj är det så att om de uppgifterna stämmer och man faktiskt stänger Kertjsundet för andras krigsfartyg till och med oktober är det folkrättsligt helt oacceptabelt. Vi följer noga den här utvecklingen och de medieuppgifter om Kertj som vi inte har fått bekräftade ännu.

Vår grundhållning när det gäller Kertj består, och den är att Ryssland måste respektera folkrätten inklusive havsrättens regler om navigations- och passagerarrättigheter. Ryssland har en folkrättslig förpliktelse att inte eskalera det spända läget.

Om uppgifterna stämmer är det viktigt med en tydlig EU-reaktion på detta.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Etiopien. Det är också en diskussionspunkt.

Anf. 13 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Den andra diskussionspunkten på dagordningen rör Etiopien. Finlands utrikesminister Pekka Haavisto har genomfört en resa till Etiopien och regionen på den höge representantens uppdrag. Han har faktiskt varit där två gånger på uppdrag.

Rådet väntas få en återrapportering från resan och därefter diskutera situationen i landet och EU:s förhållningssätt. Jag kan berätta att jag ska ha ett möte med Haavisto redan i eftermiddag.

Regeringen anser att diskussionen bör bekräfta och förstärka de rådsslutsatser om Etiopien som antogs den 11 mars. Sverige stöder det arbete som Haavisto gör å EU:s vägnar och den dialog som har etablerats om konflikten och situationen i regionen.

Det är viktigt att EU:s ansträngningar görs samordnat med USA och andra internationella partner inklusive att verka för samtal mellan parterna i konflikten i Tigray. Etiopien har nyligen tagit flera viktiga steg för att öka det humanitära tillträdet för att utreda kränkningar och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och för ett nödvändigt tillbakadragande av eritreansk trupp.

Jag kommer på FAC att lyfta fram vikten av att EU noga följer genomförandet av de steg som har aviserats. EU måste hålla fast vid kraven på respekt för de humanitära principerna och den humanitära rätten.

Trovärdiga rapporter talar om att omfattande övergrepp mot och kränkningar av de mänskliga rättigheterna har begåtts i Etiopien, inklusive sexuellt och könsbaserat våld. Jag kommer på måndag att understryka att EU måste fortsätta kräva att dessa uppgifter utreds och att ansvar utkrävs. Internationella utredningsmekanismer bör användas, vid behov även inom ramen för FN:s råd för de mänskliga rättigheterna.

Regeringen vill se ett långsiktigt EU-engagemang för Etiopien. Det är viktigt att EU i tillägg till ett engagemang får en lösning på konflikten i Tigray och i den akuta krisen också fokuserar på de grundläggande politiska utmaningarna i Etiopien och förutsättningarna för fortsatta reformer.

EU bör fortsätta att föra en dialog med Etiopien om valprocessen i landet. Jag kommer att framföra att EU bör klargöra vilka åtgärder den etiopiska regeringen behöver vidta för att säkerställa legitima val. EU bör erbjuda stöd i en sådan process.

Anf. 14 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag noterade att meningen om att Etiopiens regering den senaste tiden har tagit flera viktiga steg för att öka det humanitära tillträdet till Tigray för att utreda övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna finns kvar. Även om en del annat i den svenska ståndpunkten har justerats fanns den meningen kvar, och vi är negativa till den meningens formulering.

Vi skulle från Liberalerna vilja anmäla en avvikande mening. Vi vill att formuleringen i stället ska ändras till: Etiopiens regerings försök att på senare tid öka det humanitära tillträdet till Tigray för att utreda övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter och vad gäller nödvändiga tillbakadraganden av eritreanska trupper från Tigray har varit otillräckliga.

Anf. 15 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag är glad över att utrikesministern nu har lagt till det här med det sexualiserade och könsbaserade våldet, vilket ju är otroligt viktigt. Jag vill också lyfta fram de risker som finns för att valet i juni kanske inte blir fritt och rättvist eftersom man har gripit flera oppositionella. Även fria medier verkar motarbetas.

Jag skulle gärna vilja höra om utrikesministern är beredd att göra några förändringar av texten och tydliggöra det.

Anf. 16 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Jag tar en fråga i taget av dem som Maria Nilsson tar upp.

För att öka det humanitära tillträdet har Etiopiens regering infört en notifieringsmekanism. I stället för att humanitära organisationer ska behöva söka tillstånd meddelar regeringen att de går in med stödinsatser i Tigray. Det här har lett till ett ökat humanitärt tillträde, även om det fortfarande finns begränsningar.

Etiopiens regering har också meddelat att man nu är öppen för internationellt samarbete när det kommer till att utreda kränkningar av och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. Därmed har man öppnat dörren för att internationella experter ska kunna medverka i utredningar. Etiopiens kommission för mänskliga rättigheter har med kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter inlett ett samarbete om att genomföra gemensamma utredningar av övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter i Tigray.

När det kommer till tillbakadragande av eritreansk trupp i Tigray har Etiopiens premiärminister nu erkänt att eritreansk trupp finns på plats och har uppgett att den ska dra sig tillbaka.

Etiopien har alltså genomfört och tagit flera steg i rätt riktning. Men nu är det viktigt att EU följer genomförandet av det som har aviserats och håller fast vid kraven på respekt för principer om den humanitära rätten.

När det gäller valet ser Sverige med oro på det minskade demokratiska utrymmet i Etiopien. Det är godtyckliga arresteringar av journalister och frihetsberövanden av oppositionspolitiker. Vi följer noga utvecklingen inför valet i juni och leder bland annat arbetet i en lokal valarbetsgrupp. Ambassaden har nära kontakt med den etiopiska valkommissionen och andra nyckelaktörer.

Statsministern och jag själv har till våra etiopiska motparter framfört Sveriges oro över att oppositionens och mediernas utrymme på olika sätt begränsas och har framhållit vikten av att medborgerliga och politiska rättigheter respekteras.

Sverige verkar genom vårt stöd till valkommissionen och genom FN för en inkluderande transparent valprocess med en jämn politisk spelplan. Detta är viktigt för Etiopiens möjligheter att fortsätta det demokratiska och ekonomiska reformsamarbete som påbörjades 2018.

Anf. 17 MARIA NILSSON (L):

Tack, statsrådet, för förklaringen!

2020/21:35
16 april

Jag vill bara att det ska vara tydligt att Liberalerna står fast vid den avvikande meningen just kring det som jag tidigare läste upp.

Anf. 18 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Liberalerna.

Vi går till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Enligt information från UD kommer det att hållas en informell diskussion med Ukrainas utrikesminister Dmytro Kuleba.

Önskar utrikesministern kommentera något avseende övriga frågor?

Anf. 19 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Nej, ingenting övrigt. Kuleba kommer att delta via video, och vi kommer att fortsätta att bekräfta vår solidaritet med Ukraina också på den del av mötet där han deltar.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Nu ska vi få med oss statsrådet Hans Dahlgren som tillsammans med utrikesminister Ann Linde ska föredra dagordningspunkt nummer 6, som handlar om utvidgningen. Det är en informationspunkt.

Anf. 21 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Jag kan säga inledningsvis att utrikesministern och jag var i nämnden redan den 13 november förra året. Vi samrådde då om utvidgningen inför allmänna rådets möte. Det var samråd inför allmänna rådet också i februari och mars.

Vid det här mötet, då detta också är en informationspunkt, som ordföranden sa, väntas ordförandeskapet informera om var man nu står i hanteringen av aktuella frågor när det gäller utvidgningsprocessen men också när det gäller stabiliserings- och associeringsprocessen.

Det här är utrikesministerns ansvarsområde, så jag lämnar över till henne.

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Det handlar, som EU-ministern nämnde, om en informationspunkt vid videomötet. Anslutningsförhandlingarna med Nordmakedonien har inte kunnat inledas >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<trots att EU har fattat ett enhälligt beslut om detta. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<är mycket olycklig och skadlig för EU:s trovärdighet i Nordmakedonien och i hela regionen. Det är inte acceptabelt, och regeringen stöder de ansträngningar som pågår för att lösa situationen.

Jag vill understryka att detta är en informationspunkt på allmänna rådets videomöte och att diskussion inte förutses. Skulle det ändå bli en diskussion avser regeringen att luta sig mot tidigare förankrade ståndpunkter och understryka vikten av att EU och EU:s medlemsstater agerar konstruktivt för att genomföra rådets beslut och inleda anslutningsförhandlingar med Nordmakedonien och Albanien när villkoren för förhandlingsstart är uppfyllda.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar utrikesministern och noterar informationen.

Då tackar vi utrikesministern för närvaron vid dagens EU-nämnds-sammanträde och önskar lycka till vid kommande möte och trevlig helg.

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Tack detsamma, herr ordförande! Tack också till nämndens ledamöter!

§ 4 Allmänna frågor
Statsrådet Hans Dahlgren (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 23 mars 2021
Information och samråd inför videomöte den 20 april 2021

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då lämnar jag ord och bild till statsrådet Hans Dahlgren för återrapport från videomötet den 23 mars.

Anf. 26 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Också detta möte, det senaste i allmänna rådet, hölls digitalt. Nämnden har fått rapporten från mötet, men för er som ännu inte har haft möjlighet att ta del av den kan jag gärna ge en kortare redogörelse.

På dagordningen stod till att börja med diskussion och förberedelser inför det möte med Europeiska rådets medlemmar som sedan skulle hållas via videolänk två dagar senare. Ordförandeskapet redogjorde för de frågor som stod på dagordningen, och det handlade som vanligt om covid-19-hantering. Det handlade också om den inre marknaden, industripolitik, digitala frågor och ekonomi. Strategiska frågor om Ryssland och det östra Medelhavsområdet stod också på dagordningen.

På den sista punkten var det flera som liksom jag själv tog till orda om Turkiets beslut att lämna Istanbulkonventionen. Arbetet mot våld mot kvinnor i nära relationer är ju en ytterst viktig fråga för vår regering. Samma uppfattning framfördes av kollegor från Cypern, Danmark, Grekland, Spanien, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna och Österrike – alla med kritiskt tonfall, förstås.

Sedan informerade ordförandeskapet om den europeiska terminen, och likviditetsrapporten om 2021 års europeiska termin diskuterades. Ordförandeskapet informerade om den uppdaterade färdplanen för terminen 2021. Det presenterades även ett utkast till rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet.

På denna punkt tog jag till orda och sa att handlingsplanen för genomförandet av pelaren för sociala rättigheter är en bra grund för terminen under det kommande decenniet. Jag betonade samtidigt att det är viktigt att medlemsstaternas kompetens på arbetsmarknadsområdet står fast.

Nästa punkt på dagordningen var framtidskonferensen. Ordförandeskapet informerade om arbetet med att sjösätta den. Denna fråga återkommer vi till under detta samråd.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsrådet och noterar informationen.

Punkt 2, Relationen mellan EU och Storbritannien. Det är också ett informationsärende.

Anf. 28 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Tanken är att kommissionen ska ge en lägesuppdatering av relationen mellan EU och Storbritannien. Vi förväntar oss inga beslut vid det här mötet.

Som ni vet har vi nu ett omfattande handels- och samarbetsavtal på plats mellan EU och Storbritannien, vilket är väldigt bra. Det tillämpas visserligen fortfarande provisoriskt, för vi väntar på att Europaparlamentet senast den 30 april ska behandla avtalet. Sedan ska det slutligen fullt ut ingås av Europeiska unionen för den 30 april.

I praktiken gäller avtalet redan i alla sina delar, och kommissionären Šefčovič kommer att informera om de första nästan fyra månader som har gått med det nya avtalet.

Att det finns ett gediget avtal på plats och att vi undvek ett avtalslöst tillstånd är förstås positivt. Det ger förutsägbarhet för människor och företag, tull- och kvotfri handel med mera.

Det här första kvartalet har dock varit rätt prövande för relationen mellan EU och Storbritannien. Det är förstås en ny relation, men den har dessutom inletts i en tid med väldigt begränsad personrörlighet, nya förutsättningar för människor och näringsliv och ett övergripande fokus på smittskydd, pandemibekämpning, vaccinering och så vidare. Det har självfallet varit en väldigt speciell tid att börja med avtalet.

De ekonomiska konsekvenserna av brexit, avtalet och de nya förhållanden som gäller är svåra att analysera just på grund av den speciella situationen. Det är dock ingen tvekan om att export och import i båda riktningar har påverkats. Det är inte svårt att förstå att det är den brittiska sidan som har påverkats mest eftersom deras handel med EU är mycket större än vår handel med Storbritannien.

Orsakerna till detta är förstås flera. Pandemin spelar en stor roll men också de mer omständliga procedurerna som nu finns kring handeln. Även med tullfrihet och utan kvoter är det en administrativ process som ska genomföras för varje form av handel mellan våra länder. Det faktum att Storbritannien har lämnat den inre marknaden gör det krångligare.

Det kan även vi från svensk sida se när vi handlar med briter. Men av vad regeringen har förstått har det inte varit några större enskilda problem i omställningen hos svenska exportföretag; inga har i alla fall inrapporterats. Vi vet ju att tullen och andra aktörer har varit rätt väl förberedda.

Ordförande! Jag ska också nämna att Nordirland varit mycket i fokus de senaste månaderna. Implementeringen av Nordirlandsprotokollet, som hanterar den särskilda situationen på Nordirland och som har kommit till för att undvika att det skapas en hård gräns mellan republiken Irland och Nordirland, har blivit alltmer komplicerad.

Det fanns övergångsperioder för att underlätta handeln med bland annat livsmedel mellan Storbritannien och Nordirland. Vi hade kommit överens om det, men helt unilateralt bestämde sig briter för att förlänga denna övergångsperiod. Det var inte i enlighet med vad vi hade kommit överens om, och därför inledde kommissionen i mitten av mars ett överträdelseärende mot Storbritannien.

Det var lite stökigt, men de senaste veckorna har det varit mer konstruktiva samtal mellan EU och Storbritannien. Man håller på att ta fram en gemensam färdplan för hur man ska lösa dessa problem. Vår förhoppning är förstås att man ska kunna lösa dessa problem utan att vi ska behöva gå in i någon formell tvistlösningsprocess.

Helt fundamentalt är att det så kallade långfredagsavtalet från 1998 måste respekteras för att vi ska undvika den hårda gränsen på den irländska

ön. Inom EU är det samtidigt fundamentalt att vi kan upprätthålla den inre marknads integritet. Det är det svåra och känsliga här.

Nämndens ledamöter har säkert sett bilder från Nordirland den senaste veckan. De illustrerar hur känslig och spänd situationen är. Det påminner verkligen om en förgången och mer orolig tid. Grunden för dessa oroligheter ligger mycket längre tillbaka än själva brexitöverenskommelsen. Det är historiska motsättningar mellan dem som vill bevara Nordirland som en del av Förenade konungariket och dem som vill förena hela den irländska ön till ett enda rike.

Regeringen menar att relationerna mellan EU och Storbritannien behöver en nystart. Därför vill vi gärna stödja kommissionens strävan att normalisera relationen och hitta vägar framåt för ett bättre samarbetsklimat. Det är det sätt man kan lösa gemensamma problem på, och därför är det viktigt att vi får på plats det institutionella ramverk som detta avtal förutsätter.

Det finns positiva tecken. Det finns ett samförståndsavtal, ett MOU, på finansmarknadsområdet som för närvarande håller på att slutbehandlas. Om relationen mellan EU och Storbritannien är god gynnas också svenska medborgare och företag.

Vår ambition är därför att fortsätta att verka för att man inom ramen för avtalet utvecklar relationen mellan EU och Storbritannien i en klart positiv riktning.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsrådet och noterar informationen.

Dagordningspunkt 3, Framtidskonferensen. Det är också information.

Anf. 30 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Vid förra mötet i mars informerade jag EU-nämnden om att de tre ordförandena för Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och unionens råd hade skrivit under en gemensam deklaration om hur framtidskonferensen ska genomföras.

Det som har hänt sedan dess är att en särskild styrelse har tillsatts som ska ansvara för att förbereda konferensen på europeisk nivå. På videomötet i nästa vecka tänker ordförandeskapet informera om hur styrelsens arbete i denna fråga har inletts.

Det finns ett tydligt klargörande i den gemensamma deklarationen om vad syftet med denna konferens är, nämligen att erbjuda EU-medborgarna en ny plattform för att diskutera de utmaningar och prioriteringar som Europa står inför.

Jag hade också tidigare i veckan ett informationstillfälle med utrikesutskottet om detta.

En del av dessa diskussioner är tänkta att föras i så kallade medborgarpaneler på EU-nivå. Här ska idéer och tankar fångas upp för att sedan hanteras vidare i en plenarförsamling som ska sammanträda minst var sjätte månad. Plenarförsamlingen ska bestå av dels representanter för Europaparlamentet, rådet och kommissionen, dels företrädare för de nationella parlamenten.

Förra veckan godkände styrelsen lanseringen av en digital plattform som bland annat ska ge möjlighet för enskilda medborgare runt om i EU att spela in sina synpunkter på EU:s politik. Här kan man också flagga för

olika arrangemang i framtidskonferensens anda som äger rum i de olika medlemsstaterna.

Man håller också på att mejsla fram en arbetsordning för konferensen där det ska framgå hur den mer i detalj ska genomföras, hur omfattande olika möten ska vara och vilka som delta i plenarförsamlingen och i medborgarpanelerna. Det ska också stå hur man har tänkt sig att ta om hand alla de diskussioner, inspel och åsikter som kan komma fram.

Ordföranden sa att detta är en informationspunkt på mötet nästa vecka, vilket stämmer. Skulle det ändå bli en diskussion är några saker värda att lyfta upp.

För det första är detta utan tvekan ett värdefullt tillfälle att nå ut till och möta EU-medborgarna för en diskussion. Vi bör därför ta vara på detta tillfälle att skapa möjligheter för en levande och engagerad diskussion om EU och de sakfrågor som hanteras inom unionen. Det kan både öka kunskapen och delaktigheten i arbetet.

Samtidigt måste vi vara försiktiga med att lägga fast en alltför ambitiös ansats när det gäller stora Brysselbaserade evenemang. Den tid som står till förfogande är bara hälften av vad som var tänkt från början. Vi befinner oss fortfarande i en pandemi och måste vara försiktiga med fysiska möten. Givet dessa förhållanden blir det nog mest effektivt att engagera medborgarna till diskussioner, nationellt, lokalt och digitalt.

För det andra är konferensen ett komplement till den representativa demokrati som utgör grunden för vår lagstiftande process både nationellt och inom unionen. Styrelsen har tyvärr ännu inte klargjort hur man har tänkt sig att välja deltagarna till medborgarpanelerna. Men oavsett vilken urvalsmetod man använder behöver det förstås av var och en att 250 eller 300 mer eller mindre slumpmässigt utvalda personers åsikter inte kan sägas vara representativa för alla EU-medborgare. Den slutsatsen kan man inte dra.

Det är också viktigt att det inte heller skapas förväntningar hos medborgarna som inte kan infrias. Det behöver man tänka på i all kommunikation om och rapportering från konferensen. Det får inte råda någon missuppfattning om att medborgarnas deltagande i konferensen på något sätt skulle ändra den ordning vi har för att fatta beslut i unionen. Det är kommissionen som har initiativet, och besluten i unionen fattas av de två medlagstiftarna, alltså rådet och Europaparlamentet utifrån vad som står i fördraget.

I Sverige innebär det att regeringen samråder med riksdagen inför beslut i rådet, och det måste vi hålla på.

Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen av detta ärende.

Det är tur att framtiden är en diffus tidsangivelse som förflyttar sig. Annars hade vi kanske redan hunnit passera den innan detta regelverk kommer på plats.

Precis som statsrådet beskriver finns det svårigheter. Vad målar man upp att detta ska bli, och vad vill man använda det till? Jag vill gärna höra lite mer om vad det kan bli för utfall. Vad finns det för möjligheter att detta bidrar i arbetet? Vad är det för typ av förslag som kan bli resultatet av detta?

Anf. 32 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Den här diskussionen har vi haft flera gånger, senast nu i veckan i utrikesutskottet. Jag tycker att det finns anledning att, inte minst för protokollets skull, åter påpeka det som statsrådet delvis också sa: Den representativa demokratin är grunden, och detta är ett komplement.

Eftersom vi i många frågor har synpunkter på andra länder och deras bristande demokrati, vill ha en skärpning av den och tycker att det ska vara fungerande kan det här initiativet ses som en anomali. Här är det inflytande på en väldigt diffus grund och oklart hur det ska användas. Risken är att detta snarare kan bli en kontraproduktiv aktivitet.

Men återigen: Jag vill bara fånga upp att intressegrupper riskerar att kunna kidnappa diskussionen. Man bör också vara uppmärksam på hur främmande makt eventuellt kan vilja använda detta. Och sedan: Vad är det för legitimitet, och vad är det som förpliktar? Det finns problem både med att man lyssnar för mycket, det vill säga går förbi den representativa demokratin grund, och med att man lyssnar för lite, vilket kan skada tilltron.

Jag tror att detta i grunden är sådant som statsrådet håller med om, men jag vill ändå även i detta sammanhang trycka på dessa punkter.

Anf. 33 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag vill också för protokollets skull påminna om den avvikande mening som Liberalerna anmälde när detta var en diskussionspunkt, där vi poängterade att vi vill fördjupa och demokratisera Europasamarbetet. I det ingår att stärka Europaparlamentets roll, möjligheterna till ansvarsutkrävande och lagstiftningen. Vi vill dock inte att den institutionella balansen ändras.

Jag vill bara att det är tydligt att vi naturligtvis står fast vid detta.

Anf. 34 ORDFÖRANDE:

Jag kommer inte i sammanfattningen att ta upp den avvikande ståndpunkten, men eftersom Maria Nilsson framförde den kommer det att stenograferas. Detta är ju en informationspunkt.

Anf. 35 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Det var en bra föredragning och bra information, tycker jag.

Vi har från Vänsterpartiets sida inte sagt särskilt mycket om den här framtidskonferensen sedan EU-nämnden diskuterade Sveriges ställning till den. Då sa vi att vi menade att Sverige skulle säga nej till framtidskonferensen, just av det skälet att vi tror på den representativa demokratin och att tidigare försök att göra så här inte har fungerat. Jag känner nu att många andra partier, och kanske även statsrådet, närmar sig Vänsterpartiets ståndpunkt i denna fråga.

Anf. 36 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Annika Qarlszon frågade vad det kan bli för utfall av det här. Formellt sett står det i deklARATIONEN att styrelsen ska lämna en rapport till de tre ordförandena, alltså ordförandena i kommissionen, i rådet och i EU-parlamentet. Hur den rapporten kommer att se ut vet vi inte, men jag

föreställer mig att det som skulle kunna vara önskvärt vore om det på ett mycket övergripande sätt kunde skildras hur diskussionen har förts i konferensen och vilka sakfrågor som i första hand satts i fokus.

Jag skulle för egen del inte vilja se att man från styrelsens sida bestämmer vilka rekommendationer som ska lämnas eller vilka förslag som ska lyftas fram som någonting som kommissionen särskilt ska ta ställning till. Men det får ju styrelsen bestämma när det blir aktuellt. Detta kommer att ske under det franska ordförandeskapet våren 2022, och då kommer Sverige som kommande ordförandeland också att ha en representant på plats i styrelsen. Därmed kanske vi har vissa möjligheter att påverka detta.

Jag delar väldigt mycket av det som Hans Rothenberg säger om oklarheten kring hur det som kommer fram under konferensens lopp ska användas. Det är frågor som jag också har ställt till dem som håller på att förbereda styrelsearbetet. Jag kan dock svara på en fråga, nämligen den om vad som förpliktar i detta. Jag anser att detta inte förpliktar kommissionen till någonting när det gäller att ta initiativ. Det är någonting som kommissionen, som enligt fördraget har den exklusiva initiativrätten, ska bedöma utifrån de utgångspunkter den själv har att agera från, liksom vi i rådet har anledning att bedöma detta och inte vara förpliktade.

Sedan får vi naturligtvis också kommunicera det här på ett klokt sätt. Det blir att skapa för stora förväntningar om det utmålas som att denna konferens nu är chansen för alla medborgare att säga precis hur EU ska göra. Vi har en representativ demokrati, och den ska vi vara stolta och glada över. Vi ska också förklara varför det är så det måste vara också i fortsättningen.

Jag noterar vad Maria Nilsson sa om den tidigare avvikande meningen.

Till Ilona Sztamari Waldau kan jag säga: Nej, jag är inte på Vänsterpartiets linje. Jag är verkligen för den andra delen i hennes första mening, att vi tror på den representativa demokratin – givetvis! Men vi är inte beredda att säga nej till hela konferensen. Vi tycker att det är bra om vi får mer diskussion om EU-frågorna runt om i vårt land och i andra länder och kanske även på europeisk nivå. Det gäller bara att hantera den på rätt sätt och med rimliga förväntningar. Det är regeringens uppfattning.

Anf. 37 ORDFÖRANDE:

Då tackar vi och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkten 4, Den årliga rättsstatsdialogen – landsspecifik diskussion. Det är ett diskussionsärende.

Anf. 38 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Detta är en diskussionspunkt, som sagt. Den första landsspecifika diskussionen hölls under det tyska ordförandeskapet, och vid mötet nu på tisdag kommer den andra omgången att behandla fem länder: Tyskland, Irland, Grekland, Spanien och Frankrike. Ordförandeskapet har aviserat att man tänker följa samma former för diskussionen som tyskarna hade under sitt ordförandeskap. Det innebär att varje berörd medlemsstat först ges möjlighet att beskriva sitt rättssystem, och sedan följer ett erfarenhetsutbyte. Syftet med det är att bidra till att förhindra att rättsstatsproblem uppstår eller förvärras.

Jag vet att nämndens ledamöter har fått ta del av hur kommissionen har sammanfattat de fem ländernas landskapitel i den rapport som kom i fjol. Jag kan helt kort bara kommentera de fem olika länderna.

Det tyska domstolsväsendet uppfattas ju ha en hög grad av oberoende. Den så kallade pakten för rättsstatsprincipen som genomfördes i Tyskland 2019 tillförde ytterligare anslag till rättsväsendet. Det finns också ett bra regelverk för korruptionsbekämpning, överlag i alla fall, på plats. När det gäller journalisters rätt att skydda sina källors identitet finns ett sådant skydd i den tyska författningen. Det har dock uppstått en viss oro i Tyskland när det gäller ökade angrepp på journalister och hot om fysiska angrepp.

När det gäller Irland har ett antal reformer inom rättsväsendet genomförts eller håller på att förberedas. Man har sagt från den irländska regeringens sida att man har för avsikt att bekämpa korruption mer effektivt och lägga fram förslag i den riktningen. Sedan har det på pressidan rests en del frågor när det gäller hur Irlands förtalslagar är utformade. Det har väckts frågor som gäller vilka möjligheter pressen har att avslöja korruption, med tanke på de stränga förtalslagar som finns där.

När det gäller Grekland har man antagit ett antal rättsliga reformer i samband med sitt ekonomiska anpassningsprogram. Ändå finns det en hel del utmaningar, rapporteras det, när det gäller både kvalitet och effektivitet i rättsväsendet. Korruption har varit Greklands största problemområde; sedan några år tillbaka pågår det ett arbete också där. Sedan är det ett stort problem på medieområdet, har vi förstätt, när det gäller osäkra arbetsförhållanden för journalister.

Också i Spanien finns det rejäla utmaningar när det gäller effektiviteten i rättsväsendet, eller snarare domstolsväsendet. På senare år har man förstärkt ramverket när det gäller korruptionsbekämpning. Också i det spanska landskapitlet lyfts det fram exempel på hot mot och angrepp på journalister. Det är alltså ett återkommande tema, kan man säga.

När det slutligen gäller Frankrike har det nyligen tagits initiativ också där för att stärka rättssystemets oberoende. Man har också tagit initiativ för att ge större resurser till rättsväsendet, bland annat genom digitalisering och större anslag. Det redaktionella oberoendet i medierna har ett starkt skydd i Frankrike, men också här har hoten mot journalister ökat och fysiska angrepp ägt rum.

Vi kommer från den svenska regeringens sida att vilja bidra till en bra, förtrolig dialog om dessa frågor, problem och utmaningar, en dialog som också gör det möjligt att fortsätta att ha konstruktiva diskussioner. Det gör vi på ett bra sätt, tror vi, genom att lyfta fram egna exempel på vad vi har gjort och vilken betydelse vi fäster vid till exempel ett oberoende domstolsväsen. Det är en punkt. Den andra punkten är arbetet mot korruption, och den tredje är skydd för journalister. I dessa tre punkter tänkte jag vara beredd att dela med mig av svenska exempel på hur vi arbetar för att stärka rättsväsendet i vårt eget land, som ett sätt att också försöka påverka utvecklingen runt om i unionen.

Anf. 39 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för den här genomgången!

Det är väldigt bra att de här dialogerna nu är igång. Vi har ju fått ta del av de här landskapitlen, och jag tycker att de är väldigt intressanta att läsa.

Precis som statsrådet säger har ju alla sina ”hög grad” av någonting som är bra, men det pekar ju ändå på en potential eller möjlighet att utvecklas. Vissa har också utmaningar.

Om jag har förstått det hela rätt så man för några år sedan att de här dialogerna skulle bli starkare och mer resultatriktade. Jag förstår det som att man nu fortsätter med det tyska sättet att arbeta och att detta då ska vara bra. Gott så!

Jag har flera gånger lyft upp att rättsstatsfrågorna är avgörande för EU:s framtid. Det vet jag att vi tycker allihop i nämnden. Därför är det här särskilt viktigt.

Jag har ingen annan uppfattning än regeringens ståndpunkt. Jag tror att de punkter som statsrådet lyfter upp – diskussioner om ett oberoende domstolsväsen, korruption, fria medier och skydd för journalister – är viktiga att lyfta upp från svensk sida.

Jag vill också säga att jag kan begripa det här med en förtrolig atmosfär, men å andra sidan måste man också ha med sig att det är viktigt att vi är tydliga med att vi inte kommer att vika ned oss i de här frågorna. Den diskussionen har vi också haft flera gånger. De här sakerna är lite parallella.

Det här kanske jag borde veta, men jag vill ändå fråga: Den rättsstatsmekanism som förhandlades fram under slutet av förra året och sedan kom till stånd, som gällde vissa utbetalningar, hur kommer den att jacka in i de här rättsdialogerna? Det finns säkert ett svar på det som jag kanske vet.

Som sagt: Jag håller med, men jag tycker också att det är viktigt att poängtera att det är viktigt att stå fast och inte vika ned sig.

Anf. 40 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen inför kommande möte!

Det står lite öppet i slutet av ståndpunkten, och statsrådet tog också upp det nu, om att redovisa svenska erfarenheter. Det är alltid lite intressant att fundera på vilka av de svenska erfarenheterna som upplevs och bedöms vara rätt att lyfta fram vid det här tillfället. Jag skulle gärna vilja höra ytterligare detaljer kring vilka förslag som Sverige avser att lyfta fram.

Anf. 41 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag börjar med Jessika Roswalls fråga om förhållandet mellan den här rättsstatsmekanismen och den så kallade villkorlighetslagen. Nej, det finns inget direkt operativt samband mellan de båda. Däremot är det förstås samma förhållanden i en enskild medlemsstat, som nu uppmärksammas fem i taget under den här processen, som också ska ligga till grund för de avgöranden som kommissionen gör av huruvida man behöver inskränka tillgången till EU-medel för länder som inte fullt ut respekterar rättsstatens principer eller där det kan finnas risk för sådant.

Den mekanismen gäller från den 1 januari. Två länder har bett EU-domstolen att yttra sig om huruvida den är förenlig med fördraget. Innan dess kommer den inte att tillämpas, men vi räknar med att domstolen snart ska kunna avge sitt yttrande. Vi har heller ingen anledning att tro annat än att detta är i överensstämmelse med fördraget. Då kan också händelser som

har inträffat sedan den 1 januari i år tas upp i det underlag som kommissionen har. Det handlar, som sagt, om samma förhållanden i medlemsstater, men det finns ingen direkt koppling till ordningen där man diskuterar fem länder i taget.

Med förtrolig atmosfär menar jag väl snarare att vi ska uttrycka oss på ett sådant sätt att man lyssnar och inte stänger öronen bara för att språket är konfrontativt. Sedan ska vi absolut inte vika ned oss i sak. Det är ju det som är uppgiften i den här branschen: att man ska kunna tala på ett tydligt sätt även om man inte använder för hårda ord. Och i sakfrågan, om vad jag tycker när det gäller korruption, skydd för journalister och att domstolarna måste vara oberoende, finns det ingen anledning att mildra bedömningarna bara för att man vill använda ett språk som gör att folk lyssnar.

Annika Qarlsson frågar vilka exempel vi ska lyfta fram. Vi har väl inte riktigt skrivit ned allting som ska sägas på tisdag ännu. Men jag vet att vi, när det gäller ett oberoende rättssystem, funderar på att ta upp den grundlagsutredning som har tillsatts och som Högsta domstolens ordförande väl är ordförande i och som kommer att ta upp just domstolsväsendets oberoende som en viktig del. Det finns skäl att lyfta fram att vi i den utredningen har med samtliga riksdagspartier – så har det inte varit i motsvarande översyner i en del andra länder – och att det står i direktiven att utredningen särskilt ska titta på de utslag som EU-domstolen redan har gett på olika områden.

Vi har också tillsatt en utredning rätt nyligen för att se över på vilket sätt man kan stärka lagstiftningen när det gäller skyddet för journalister. Det är något som vi kommer att kunna berätta lite mer om på allmänna rådet på tisdag.

Anf. 42 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 5, EU-koordinering avseende covid-19, är en informationspunkt.

Anf. 43 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Tanken är att medlemsstaterna här ska få information om aktuella frågor om EU-koordinering vad gäller covid-19-pandemin. Några beslut är inte aktuella att fatta vid det här mötet.

Läget inom EU är fortfarande mycket allvarligt, med fortsatt spridning av covid-19 i de allra flesta medlemsstaterna. Därför är det förstås angeläget att fortsätta det samarbete som sker för att motverka smittspridningen och mildra pandemins effekter på samhället.

Nu har mycket under senare tid i diskussionen om EU-arbetet handlat om vacciner. Det handlar om möjligheter att öka produktionen, hur vi ska få de leveranser vi har blivit utlovade och hur man ska rulla ut själva vaccineringskampanjen i olika länder.

Det har gjorts ett omfattande arbete, som bekant, för att utveckla och distribuera virusvacciner på väldigt kort tid. Det är viktigt att det arbetet fortsätter. Det finns nu planer från kommissionens sida att engagera sig på lite längre sikt – 2022, 2023 – med flera miljarder ytterligare doser utöver de 2,3 miljarder som redan är beställda.

Som bekant har det uppstått en hel del störningar i både produktion och leveranser av vaccindoser från framför allt ett företag. Det är naturligtvis beklagligt. Men det är ändå, menar vi från regeringens sida, väldigt angeläget att den fria och öppna handeln får fortsätta, eftersom det är helt centralt för att vaccintillverkningen ska fungera med de mycket långa värdekedjor som vaccinproduktion består av.

Ändå beslutade, som bekant, kommissionen den 24 mars om att tillfälligt och med omedelbar verkan utöka den så kallade transparens- och tillståndsmekanismen för vaccinexport med ytterligare kriterier. Det var en omröstning om det i rådet den 7 april. Där röstade Sverige nej till detta, liksom tre andra länder. Det var Belgien, Nederländerna och Irland. Men vi kunde inte stoppa det. Det hade krävts två tredjedels majoritet mot detta, och det fanns inte.

Men vi kan notera – och det är bra – att denna mekanism hittills bara har använts en enda gång för att stoppa en exportaffär. Om den fungerar som ett, ska vi säga, avhållande instrument är det bättre än att den tillämpas för att stoppa export.

Får jag också säga några ord om de så kallade gröna passen. Kommissionen presenterade den 17 mars sitt förslag om digitala gröna intyg som ska visa om man är vaccinerad och som kan visa aktuella testresultat och om man har tillfrisknat efter att ha haft sjukdomen.

Det här förslaget kan vara hjälp för många problem i EU:s medlemsstater, framför allt när det gäller krav på test och karantän vid resor mellan olika länder inom EU. Därmed kan man upprätthålla den fria rörligheten på ett annat sätt än tidigare. Men vi ska också notera att det inte kommer att vara något absolut krav att man är vaccinerad för att få resa över en gräns. Det ska man också kunna göra på annat sätt.

Det har gått fort med förhandlingarna om dessa förslag från kommissionen. Målsättningen är att de ska träda i kraft i slutet på juni. Det finns en övergångstid på sex veckor, tror jag att det är. Det finns en del utmaningar också för Sverige, inte när det gäller att bekräfta att människor är vaccinerade men när det gäller de andra två delarna. Det kan alltså vara knepigare med testresultat och tillfrisknande. Vi får se hur lång tid det tar innan vi kan få alla tre delar på plats. Men själva vaccinintygen ska vi nog kunna ha på plats i Sverige i början av juni. Det tror jag

Inför beslut om detta kommer regeringen naturligtvis att samråda med EU-nämnden i vanlig ordning.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Då tar ordföranden sig friheten att ställa en fråga till statsrådet. Det gäller det sista som statsrådet var inne på. Finns det nu en ansats till att EU-länderna kommer att ha likvärdiga modeller vid användandet av vaccinpassen och när det gäller att till exempel tolka negativa tester och vad som ska göras om man redan har blivit smittad? Eller finns det starka nationella särintressen som har blommat upp under diskussionerna?

Anf. 45 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ja, det finns en gemensam ansats när det gäller hur själva passet ska se ut och vilka faktorer som ska vara med i det. Men det finns ingen gemensam hållning ännu, vad jag vet, kring hur man sedan ska använda detta. Restriktionerna för inresa kan ju skifta mellan olika länder. Olika

länder kan också ha helt olika smittosituation, så att säga. Det kan variera mellan länderna.

Den andra frågan är hur passen eventuellt ska användas inne i länderna. Det är något som EU inte ska ha några uppfattningar om, menar jag. Men det är en svår fråga. Hur pass mycket kan man diskriminera mellan vaccinerade och icke vaccinerade? I några fall kan det vara helt rimligt. I andra fall kan det tyckas helt orimligt. Det talas om A-lag och B-lag. Detta är en diskussion som återstår att föra, och det återstår att bestämma sig.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och noterar detsamma.

Då går vi in på punkten Övriga frågor. Är det något där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 47 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Nej, jag har ingen sådan önskan. Det är inga övriga frågor anmälda.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statsrådet för närvaro vid dagens EU-nämnds-sammanträde. Jag önskar lycka till vid det kommande mötet och önskar en trevlig helg.

Anf. 49 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Tack detsamma till hela EU-nämnden!

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Utrikes frågor

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S)	2
Anf. 6 HANS ROTHENBERG (M).....	4
Anf. 7 Utrikesminister ANN LINDE (S)	4
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 9 Utrikesminister ANN LINDE (S)	5
Anf. 10 MARIA NILSSON (L).....	6
Anf. 11 Utrikesminister ANN LINDE (S)	7
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 13 Utrikesminister ANN LINDE (S)	8
Anf. 14 MARIA NILSSON (L).....	8
Anf. 15 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	9
Anf. 16 Utrikesminister ANN LINDE (S)	9
Anf. 17 MARIA NILSSON (L).....	9
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 19 Utrikesminister ANN LINDE (S)	10

§ 3 Allmänna frågor

.....	11
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 21 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	11
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S)	11
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S)	12

§ 4 Allmänna frågor

.....	13
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 26 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 28 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 30 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	15
Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C).....	16
Anf. 32 HANS ROTHENBERG (M).....	17
Anf. 33 MARIA NILSSON (L).....	17
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 35 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	17
Anf. 36 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	17
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 38 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	18
Anf. 39 JESSIKA ROSWALL (M).....	19
Anf. 40 ANNIKA QARLSSON (C).....	20

2020/21:35
16 april

Anf. 41 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	20
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 43 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	21
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 45 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	22
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 47 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	23
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 49 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	23